

Mam nadzieję, że jest ktoś - kto zachęcony ostatnim wpisem → sprawdził lateralizację swojego dziecka. Może jest też ktoś, kto pochylił się nad swoją lateralizacją. Jeśli jednak nadal masz wątpliwości, co do celowości posiadania takiej wiedzy - to myślę, że po przeczytaniu dzisiejszej, drugiej części - będą one rozwiane.

Nie chodzi o to, żeby straszyć - ale o to, by uświadamiać.

Gdy widzimy u dziecka przedszkolnego pewne nienormalne zachowania, niechęć do działań manualnych, motorycznych, trudności w rozumieniu naszych poleceń, problemy z mową, artykulacją, to zapewne przypuszczamy, że może to generować późniejsze problemy z edukacją. Ale cóż... jakoś to będzie! wyrośnie! pójdzie do szkoły to się za niego wezmą...

A czemu nie zadziałać szybciej? W domu, w zabawie? Wczesna stymulacja poprzez regularne ćwiczenia to naprawdę lepsza opcja od późniejszego biegania ze szkolniakiem po gabinetach logopedycznych.

Wiadomo - wymaga to od nas trochę więcej pracy, czasu, zaangażowania - ale warto!

Pamiętajmy → im mniejsze dziecko - tym lepsze efekty naszych działań!

Poniżej opisałam możliwe przypadki lateralizacji i skutki, które mogą (ale nie muszą) za sobą nieść:

LATERALIZACJA PRAWOSTRONNA

- dominuje prawe oko,
prawe ucho,
prawa ręka,
prawa noga

Prawostronność stwarza idealne warunki do prawidłowego rozwoju językowego, jak i do funkcjonowania w codziennym życiu.

Świat sprzyja praworęcznym - otaczają nas "przedmioty", które stworzone są tak, by to im było wygodniej. Ale...

najcenniejszym skarbem osób z prawostronną lateralizacją jest **większa aktywność lewej półkuli, która specjalizuje się w opracowywaniu informacji językowej** więc łatwiej jest im np. czytać (oczy poruszają się częściej w kierunku od lewej do prawej), pisać, liczyć, mówić wyraźnie i zapamiętywać informacje.

LATERALIZACJA LEWOSTRONNA

- dominuje lewe oko,
 - lewe ucho,
 - lewa ręka,
 - lewa noga

Nie da się ukryć, że prawa półkula nie jest już taką specjalistką od języka i zupełnie inaczej go przetwarza - robi to na zasadzie podobieństwa do tego co utrwalone, często spostrzegane.

Np. gdy prawa półkula rządzi w naszej głowie to np.

- śpiewamy w kościele zamiast "Na cud Jonasza" - "Nasturcjo nasza",
- pani w banku mówi, że straszy niezapłaconą "rata", a my pytamy co "lata",
- 'd' to dla nas 'b',
- jedziemy do Rio de Najerio,
- przychodzimy na spotkanie piętnastego o szesnastej, zamiast szesnastego o piętnastej
- mamy problem z wbiciem kodu do drzwi - no bo 164, to nie to samo co 146.

Uporządkujmy - takie są możliwe (ale nie konieczne) skutki lateralizacji lewostronnej:

- **LEWOOCZNOŚĆ:**
 - odwracanie kierunku analizowania przestrzeni - dotyczy to również czytania i pisania;
- trudności w różnicowaniu liter odwróconych w przestrzeni pbdg/nuwm - co zwalnia tempo czytania;
- odwracanie kierunku stawiania znaków np. rysowanie od dołu do góry;
- układanie obrazków od prawej do lewej;
- trudności w składaniu obrazków z części, dorysowywaniu brakujących elementów, odnajdywaniu różnic na obrazkach;
- pomijanie lewej strony przestrzeni;
- trudności z koncentracją wzroku na materiale zadaniowym;
- niechęć do rysowania wg. wzorów, schematów;
- trudności w poprawnym przepisywaniu z tablicy i z książki (odczytywanie znaczenia wyrazu, odwołanie do tego co utrwalone, często spostrzegane np. zamiast Kowalewski - napisze Kowalski lub zamiast "rzec" zobaczy rzecz; "nakreśl"- zakreśl);

LEWORECZNOŚĆ:

- niechęć do zadań manualnych, do rysowania;
- problem w trakcie posługiwania się narzędziami;
- odwracanie kierunku stawiania znaków;

LEWOUSZNOŚĆ:

Lewe ucho odbiera dźwięki mowy później niż ucho prawe - dźwięk musi pokonać dłuższą drogę z lewego ucha do prawej półkuli mózgowej.

- nadwrażliwość na hałas i dźwięki niewerbalne;
- opóźniony rozwój mowy;
- wady wymowy;
- pomijanie głosek, sylab;
- trudności z powtarzaniem nowych słów i prawidłową artykulacją;
- trudności z zapamiętywaniem sekwencji poleceń;
- trudności z rozumieniu instrukcji słownych;
- trudności w rozumieniu przekazów językowych w hałasie;
- kłopoty z zapamiętywaniem informacji;
- emocjonalność podczas mówienia;
- trudności ze skupieniem uwagi słuchowej przez dłuższy czas;

LEWONOŻNOŚĆ

- niechęć do gier i zabaw ruchowych np. jazda na rowerze, gra w piłkę;
- trudności z sekwencją kroków (układy taneczne);
- osłabienie koordynacji ruchowej;

LATERALIZACJA SKRZYŻOWANA

Występuje wtedy, gdy dziecko wykazuje preferencje części ciała, które znajdują się po przeciwnych stronach np. patrzy **lewym okiem**, ale czynności precyzyjne wykonuje **prawą ręką**.

Niezgodność stron ciała w zakresie dominacji może obawiać się u dziecka:

- problemami podczas czytania i pisania: dziecko może pomijać niektóre litery, przestawiać ich kolejność
lub przeskakiwać pomiędzy linijkami tekstu;
- zaburzenia koordynacji ruchowej;
- trudnościami z orientacją wzrokowo-przestrzenną;

Pamiętajmy, że para ręka-oko odpowiada za proces integracji wzrokowo-ruchowej, odpowiedzialnej m.in. za proces przepisywania (oko patrzy na tablicę, ręka pisze w zeszytach).

Koordynacja wzrokowo-ruchowa niezbędna jest też przy:

⇒ analizie - układanie klocków na podstawie wzorów z książki (oko patrzy na wzór, ręka układa wzór z klocków)

⇒ syntezie - składanie elementów z części, np. puzzle (oko patrzy na wzór, ręka układa go z podanych części).

Gdy w wyniku badania lateralizacji okaże się, że dziecko ma lateralizację skrzyżowaną - **NIGDY nie przestawiamy dziecka z jednej ręki na drugą!**

LATERALIZACJA NIEUSTALONA

Mówimy o niej, gdy nie da się ustalić, która strona dominuje - ktoś raz pisze lewą ręką, a raz prawą (podobnie z innymi częściami ciała).

Oznacza to, że proces kształtowania przewagi półkulowej trwa nadal i **konieczne są ćwiczenia pozwalające przyspieszyć wybór ręki, oka, nogi i ucha.**

Wbrew opiniom - oburęczność to żaden nadzwyczajny dar - trzeba ją przerwać!

LATERALIZACJA LEWOSTRONNA, SKRZYŻOWANA (zwłaszcza o formule P.ręka-L.oko) i LATERALIZACJA NIEUSTALONA **wymagają ćwiczeń stymulujących**, które pomogą dziecku uniknąć specyficznych trudności w nauce czytania i pisania.

Czyli jakich ćwiczeń?

Przede wszystkim tych, które zaktywizują głównie jego lewą (językową) półkulę. Oczywiście działamy też na wzrok, słuch, małą i dużą motorykę, pamięć sekwencyjną i symultaniczną oraz koncentrację.

1. Uczymy dziecko czytać **SYLABAMI** - to najlepsza zabawa angażująca lewą i prawą półkulę. Nie uczymy dziecka głoskowania!! to sylaba jest najmniejszą jednostką percepcyjną! (ale nie o tym dziś - nad tematem symultaniczno-sekwencyjnej nauki czytania pochylę się wkrótce, bardzo szczegółowo!)

2. Wykonujemy **ćwiczenia stymulujące lewą półkulę mózgu**, takie jak:

- szeregi,
- sekwencje (czasowe, ruchowe, słuchowe, graficzne),
- kategoryzacje,
- zabawy logiczne i przez analogię,
- ćwiczenia pamięci symultanicznej oraz sekwencyjnej.

3. Wykonujemy **ćwiczenia percepcji wzrokowej**:

- odnajdywanie różnic,
- łączenie w pary,
- rysowanie po śladzie,
- odwracanie wzorów,
- ćwiczenia relacji przestrzennych.

4. Pomagamy w **przetwarzaniu materiału od lewej do prawej strony**:

- czytanie,
- pisanie,
- układanie elementów zadaniowych (sekwencji, szeregów) od lewej do prawej strony,
- rysowanie od lewej do prawej strony, z góry na dół,
- głośne przeliczanie/nazywanie przedmiotów, ze wskazywaniem palcem od lewej do prawej strony.

Wskazywanie palcem to ważny gest! Ułatwia kontrolowanie kierunku analizowania.

5. **Czytamy dziecku bajki**. Niekoniecznie książki muszą mieć ilustracje, które "kradną" wzrok i zdradzają treść. Możemy śledzić palcem czytane wyrazy.

Porozmawiajcie później o przeczytanym fragmencie.

6. Zachęcamy do malowania, rysowania - tym samym **rozwijając małą motorykę dziecka**.

7. Organizujemy czas aktywnie - gramy w piłkę, skaczemy na skakance, pływamy - tym samym **rozwijając dużą motorykę**.

8. **Ograniczamy wszelkie bodźce prawopółkulowe** - telewizję, tablet, laptop.

Ćwiczenia muszą być wykonywane regularnie, aby przyniosły pożądaný rezultat! Codziennie! Przynajmniej pół godziny.

Ważne, by odbywały się bez grających rozpraszaczy, w spokoju i atmosferze sprzyjającej koncentracji.

Część 3 - wyczerpie temat **lateralizacji** i wyposaży Was (już bardziej konkretnie) w pomysły na zabawy i ćwiczenia stymulujące kształtowanie się dominacji stronnej.

Bibliografia:

Wczesna interwencja terapeutyczna" J. Cieszyńska, M. Korendo

"Metoda Krakowska wobec zaburzeń rozwoju" J. Cieszyńska

Notatki z wykładów

Obraz: Pixabay